

NORGES HØYESTERETT

Den 13. april 2021 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Matheson og Steinsvik i

HR-2021-752-U, (sak nr. 21-028845STR-HRET), straffesak, anke over dom:

I.

A (advokat Thomas Hansen)

mot

Påtalemyndigheten

II.

Påtalemyndigheten

mot

A (advokat Thomas Hansen)

truffet slik

K J E N N E L S E O G B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom om overtredelse av våpenlovgivningen.
- (2) A ble 24. oktober 2019 ilagt et forelegg av Finnmark politidistrikt på 8 000 kroner, subsidiært 16 dager fengsel, for overtredelse av våpenloven § 33, jf. våpenforskriften § 81 første ledd. Forelegget hadde slikt grunnlag:

«Tirsdag 30. april 2019 kl. 20.00 og i perioden forut for dette i boligen til B i ---- 00 i X oppbevarte han i et våpenskap en Tikka T3 rifle, to polymermagasin til rifla og 7 patroner, uten å ha tillatelse fra politimesteren til å oppbevare våpenet og ammunisjonen hos noen andre.»
- (3) Siktete vedtok ikke forelegget, og saken ble fremmet for tingretten, jf. straffeprosessloven § 268.
- (4) Indre Finnmark tingrett avsa 12. februar 2020 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.1966, frifinnes.»

- (5) Politimesteren i Finnmark anket over lovanvendelsen – subsidiært bevisbedømmelsen – under skyldspørsmålet. Ved Hålogaland lagmannsretts dom 25. mai 2020 ble tingrettens dom opphevet.
- (6) Etter fornyet behandling avsa Indre Finnmark tingrett 1. september 2020 dom med slik domsslutning:
 «A, født 00.00.1966, frifinnes.»
- (7) Politimesteren i Finnmark anket over bevisbedømmelsen og lovanvendelsen. Hålogaland lagmannsrett avsa 15. januar 2021 dom med slik domsslutning:
 «A, f. 00.00.1966 dømmes for overtredelse av våpenloven § 33, jf. våpenforskriften § 78 første ledd til å betale en bot på 7 600 – sjutusensekshundre – kroner subsidiært 15 – femten – dager fengsel.»
- (8) Dommen var avsagt under dissens på to punkter. Et bestemmende mindretall bestående av tre meddommere, stemte under henvisning til at de mente tiltalte var i rettsuvidenhet, jf. straffeloven § 26, for frifinnelse for overtredelse av våpenloven § 33, jf. våpenforskriften § 81, mens et flertall bestående av fagdommerne og tre meddommere stemte for domfellelse for overtredelse av våpenforskriften § 78.
- (9) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling og lovanvendelse. Tiltalte gjør gjeldende at lagmannsretten ikke hadde adgang til å domfelle etter forskriften § 78 som er en annen bestemmelse, da han hverken har avgitt forklaring knyttet til denne eller vært oppmerksom på at det var aktuelt å dømme ham for et slikt forhold. Han gjør videre gjeldende at lagmannsretten har lagt til grunn en for streng aktsomhetsnorm.
- (10) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og anfører at bestemmelsen tiltalte er domfelt for gjelder det samme faktiske forholdet som forelegget bygger på, og at straffebudene beskytter de samme interessene. For så vidt gjelder anken over lovanvendelsen, gjøres gjeldende at lagmannsretten har lagt en riktig aktsomhetsnorm til grunn.
- (11) Statsadvokaten har erklært motanke og anført at det bestemmende mindretallet i lagmannsretten har tolket straffeloven § 26 feil når det kom til at tiltalte hadde vært i aktsom rettsuvidenhet. Riksadvokaten har imidlertid i oversendelsesbrevet til Høyesterett senere trukket motanken.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ettersom tiltalte ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten, kan anken bare nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det klart at den ikke vil føre frem. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. straffeprosessloven § 323 andre ledd andre punktum.

Saksbehandlingsanken

- (13) Forelegget tiltalte var ilagt, rettet seg mot overtredelse av våpenforskriften § 81 første ledd. Bestemmelsen lyder:

«Den som innehar skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon, kan midlertidig overlate sine skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon til andre for midlertidig oppbevaring dersom særlig grunner foreligger. Hvis våpenet ikke kan overlates til andre etter reglene i kapittel 18, kan oppbevaring hos andre kun skje etter innhentet tillatelse fra politimesteren i det distrikt vedkommende har registrert sine våpen.»

- (14) Som nevnt ble tiltalte frifunnet for overtredelse av § 81 grunnet rettsuvitenhet, og i stedet dømt for overtredelse av forskriften § 78 som lyder:

«Den som innehar skytevåpen, våpendeler eller ammunisjon, skal oppbevare gjenstandene slik at uvedkommende ikke får adgang til dem. Eier og innehaver av skytevåpen skal påse at våpenet er tomt for ammunisjon under oppbevaring.»

- (15) Etter straffeprosessloven § 38 kan retten ikke gå utenfor «det forhold tiltalen gjelder», men er med hensyn til det straffebud som skal anvendes på forholdet, ikke bundet av tiltalen eller de påstander som er fremsatt. I Rt-2011-172 avsnitt 19 heter det om dette:

«Også for adgangen etter straffeprosessloven § 38 til å dømme for overtredelse av et annet straffebud enn det som er angitt i tiltalen, er det et nødvendig vilkår at det er tale om samme faktiske handling. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig. Norsk straffeprosess bygger på anklageprinsippet. For at retten skal kunne dømme etter en annen straffebestemmelse enn den som er angitt i tiltalen, må det også stilles krav om at bestemmelsen ikke har en vesentlig annen rettslig karakter enn den bestemmelse som er angitt i tiltalen. Sentrale momenter ved denne vurderingen er om straffebudene tar sikte på å beskytte vesensforskjellige interesser, de grunnleggende trekk ved gjerningsbeskrivelsene og om det er stor forskjell på strafferammene, jf. blant annet Rt-2006-279.»

- (16) Den faktiske handlingen som danner grunnlaget for tiltalen, er i forelegget beskrevet som at tiltalte i en nærmere angitt tidsperiode oppbevarte våpen og ammunisjon «i et våpenskap» hos moren «uten å ha tillatelse fra politimesteren til å oppbevare våpenet og ammunisjonen hos noen andre». Dette er etter ankeutvalgets oppfatning den samme faktiske handlingen som han er domfelt for, men da slik at domfellelsen gjelder *måten* oppbevaringen foregikk på, og ikke *stedet* hvor – det vil si hos hvem – denne oppbevaringen ble foretatt.
- (17) Våpenforskriften § 78 om oppbevarings*måte* har ikke noen vesentlig annen rettslig karakter enn forskriften § 81 om oppbevarings*sted*. Den tar heller ikke sikte på å beskytte noen vesensforskjellig interesse; snarere tvert imot. Mens § 78 har et rent sikkerhetsformål ved å stille krav til oppbevaringsmåten, har § 81 et tosidig formål. Kravet om at den som innehar våpen ikke uten tillatelse kan overlate oppbevaringen til andre, skal dels sikre at oppbevaringsmåten kan kontrolleres, dels at ingen andre enn de som har tillatelse til å inneha våpen, kan få tilgang til våpen. Begge reglene har altså til formål å sikre det samfunnsvernet som en tillatelse til å oppbevare våpen krever.
- (18) Overtredelse av våpenforskriften er straffbar etter våpenloven § 33. Straffetrusselen er derfor den samme etter begge forskriftsbestemmelsene.
- (19) Med utgangspunkt i de kriteriene som følger av Rt-2011-172 avsnitt 19 er det etter dette ikke i strid med straffeprosessloven § 38 å henføre forholdet under våpenforskriften § 78.

- (20) Av lagmannsrettens dom fremgår at det under ankeforhandlingen ble reist spørsmål om lovanvendelsen og at «partene uttalte seg om anvendelsen av våpenforskriften § 78». Kravene til kontradiksjon om en omsubsumering er etter dette oppfylt.

Lovanvendelsesanken

- (21) Våpenloven § 33 setter straff av bøter eller fengsel i inntil 3 måneder for den som «forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov». Uaktsomheten anses etter straffeloven § 23 andre ledd som grov dersom handlingen er «svært klanderverdig og det er grunnlag for sterk bebreidelse».
- (22) Tiltalte har gjort gjeldende at lagmannsretten har anvendt en for streng aktsomhetsnorm under våpenloven § 33, jf. forskriften § 78.
- (23) Det straffbare forholdet er av lagmannsretten angitt som oppbevaring i våpenskapet med nøkkelen opprinnelig plassert i et sikringsskap med risiko for at både den demente moren og andre med tilgang til huset kunne finne den og deretter låse seg inn i skapet. Denne risikoen hadde materialisert seg ved at politiet fant nøkkelen oppå våpenskapet. Tiltaltes mor hadde i forbindelse med avhenting av våpenet vært klar på at det befant seg våpen i skapet og at nøkkelen lå oppå skapet. I dommen heter det deretter:
- «Flertallet mener tiltaltes handling kan bebreides han som grovt uaktsom for at han plasserte nøkkelen i huset, slik at hans demente mor hadde tilgang til nøkkelen og derved også våpenet i våpenskapet. Han kunne enkelt funnet en annen forsvarlig løsning, enten ved å ta nøkkelen med seg eller plassere den i et låsbart nøkkelskap.»
- (24) Ankeutvalget kan ut fra det lagmannsretten har lagt til grunn ikke se at den her har bygget på en for streng aktsomhetsnorm.
- (25) Høyesteretts ankeutvalg finner det etter dette enstemmig klart at anken ikke vil føre frem. Ankeutvalget har videre kommet til at tiltaltes anke ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett. Den blir derfor nektet fremmet, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd andre punktum.
- (26) Påtalemyndigheten har opprinnelig motanket. En motanke faller bort når hovedanken nektes fremmet, jf. straffeprosessloven § 311. I og med at anken er trukket og dermed falt bort før spørsmålet om anken skal fremmes er avgjort, må denne delen av ankesaken heves.
- (27) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING I KJENNELSE

Ankesaken heves for så vidt gjelder påtalemyndighetens motanke.

SLUTNING I BESLUTNING

Anken nektes fremmet.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)